

Nd. 391. Frumvarp til laga [150. mál]
um Verzlunarbanka Íslands h.f.

(Lagt fyrir Alþingi á 80. löggjafarþingi, 1960.)

1. gr.

Heimilt er að stofna hlutafélag, sem heiti Verzlunarbanks Íslands h.f. Hlutverk félagsins skal vera að starfrækja banka, er hafi það sérstaklega að markmiði að styðja verzlun landsmanna.

2. gr.

Hlutafé félagsins skal nema eigi minna en 10 millj. kr. Verzlunarráð Íslands og Félag ísl. stórkaupmanna skulu safna innan sinna vébanda og leggja fram sem hlutafé 5 millj. kr. og Kaupmannasamtök Íslands skulu safna innan sinna vébanda og leggja fram með sama hætti 5 millj. kr. sem hlutafé, en ábyrgðarmenn Verzlunarsparisjóðsins skulu hafa forgangsrétt til þess að skrifa sig fyrir hlutum í félaginu að tiltölu við núverandi hlut þeirra í heildarábyrgðarfé Verzlunarsparisjóðsins. Forgangsrétturinn gildir í sex mánuði frá því að ábyrgðarmenn hafa með fundarsamþykkt ákveðið að leggja niður sparisjóðinn með þeim hætti, er segir í 4. gr. Innan níu mánaða frá því að lög þessi taka gildi, skal boðað til stofnfundar hlutafélagsins, en hafi ofangreind samtök þá eigi safnað tilskildu hlutfé, skal stjórn sjóðsins bjóða út innanlands það, sem á vantar.

3. gr.

Heimili og varnarþing Verzlunarbanka Íslands h.f. er í Reykjavík. Stjórn félagsins er heimilt að ákveða, að bankinn hafi útibú.

4. gr.

Verzlunarbanks Íslands h.f. skal taka við öllum eignum, skuldum og ábyrgðum Verzlunarsparisjóðsins og starfsemi hans og koma að öllu leyti í hans stað, enda samþykki meiri hluti ábyrgðarmanna Verzlunarsparisjóðsins eignayfirfærsluna.

5. gr.

Stjórn félagsins skal kosin með hlutfallskosningu á árlegum aðalfundi. Skal hún skipuð að minnsta kosti 3 aðalmönnum og jafnmörgum til vara, er kosnir skulu á sama hátt.

6. gr.

Stjórn félagsins ræður bankastjóra, ákveður ráðningarkjör hans og setur honum erindisbréf.

7. gr.

Á stofnfundi félagsins skal setja því samþykktir. Þá skal og setja reglugerð um starfsemi bankans. Í samþykktum og reglugerð skal setja nánari ákvæði um félagið og bankann. Skulu þar á meðal vera ákvæði um aukningu hlutfjár, aðilja-skipti að hlutabréfum og endurskoðun á reikningum bankans. Samþykktir og reglu-gerð bankans (félagsins) skulu vera háð staðfestingu viðskiptamálaráðherra.

8. gr.

Arð af hlutafé má því aðeins greiða, að innborgað hlutafé, ásamt varasjóði, nemi samtals 5% af samanlögðu innlánsfé i bankanum, bæði i hlaupareikningi og sparisjóði. Þegar því marki er náð, skal eigi heimilt að greiða hærrí arð en sem nemur almmenum innlánsvöxtum af sparifé, unz innborgað hlutafé ásamt varasjóði nemur 10% af innlánsfénu.

9. gr.

Bankanum skal heimilt i samræmi við tilgang sinn, sbr. 1. gr.:

1. Að taka við innlögum með sparisjóðskjörum og i hlaupareikning.
2. Að kaupa og selja víxla, tékka og aðrar ávísanir.
3. Að veita lán gegn ábyrgð bæjar-, sýslu- og hreppfélaga, að áskildu samþykki æðri stjórnarvalda.
4. Að veita lán gegn veði eða sjálfskuldarábyrgð.
5. Að kaupa og selja skuldabréf ríkis-, bæjar- eða sveitarfélaga eða önnur trygg og auðseljanleg verðbréf. Hlutabréf má bankinn ekki kaupa og selja nema i umboði annarra.
6. Að annast öll önnur venjuleg bankastörf.

10. gr.

Bankinn skal eiga að minnsta kosti sem svarar 15% af innlánsfé með spari-sjóðskjörum i tryggum og auðseldum verðbréfum, svo sem ríkisskuldabréfum, bankavaxtabréfum Landsbanka Íslands eða öðrum jafntryggum verðbréfum. Verð-bréfaeign þessa skal hækka upp i allt að 20%, ef viðskiptamálaráðherra, að fengnum tillögum stjórnar bankans, telur þess þörf. I stað verðbréfa má koma inneign i Seðlabankanum.

11. gr.

Bankinn skal njóta sömu sérréttinda og Landsbanka Íslands eru veitt i 46., 48. og 50.—54. gr. laga nr. 63, 21. júní 1957.

12. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar i stað.

Bankinn tekur þó ekki til starfa fyrr en samþykktir hans og reglugerð hafa verið staðfestar af ráðherra og helmingur lofaðs hlutfjár hefur verið greiddur.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Hinn 26. febr. s. l. ritaði stjórn Verzlunarsparisjóðsins i Reykjavík viðskipta-málaráðherra bréf, þar sem þess var óskað, að ríkisstjórnin flytti frumvarp til laga þess efnis, að sparisjóðnum verði breytt i banka. Með því að starfsemi sparisjóðs-ins er orðin mjög umfangsmikil og svipaðs eðlis og bankanna, taldi ríkisstjórnin rétt að verða við þessum tilmælum. Hafa síðan farið fram viðræður milli forráða-manna sparisjóðsins og viðskiptamálaráðuneytisins um efni frumvarpsins. Hafa for-ráðamenn sparisjóðsins tjáð sig samþykka frumvarpinu i einstökum atriðum, eins

og það er hér flutt, en ákvæði þess eru að ýmsu leyti hliðstæð þeim, sem gilda um Iðnaðarbanka Íslands h.f.

Um einstakar greinar frumvarpsins er þessa að geta:

Um 1. gr.

Hér er gert ráð fyrir, að bankanum sé valið hlutafélagsform, enda hentar það best starfsemi slíkrar stofnunar, og er það félagsform einnig tíðkanlegt í nágrenna- löndum um verzlunarbanka. Að sjálfsögðu mun núverandi stjórn Verzlunarsparis- sjóðsins hafa forgöngu um stofnun hlutafélagsins, enda er áskilið samþykki meiri hluta ábyrgðarmanna í 2. og 4. gr. frv.

Um 2. gr.

Samkvæmt þessu ákvæði er boðið, að hlutafé félagsins nemi eigi minna en 10 millj. kr. Um hugsanlega hlutafjárukningu verða ákvæði í samþykktum félagsins. Í greininni er mælt fyrir um það, hversu haga skuli hlutafjáröfnun og um forgangs- rétt ábyrgðarmanna Verzlunarsparisjóðsins til að skrifa sig fyrir hlutum í félaginu. Til skýringar skal þess getið, að ábyrgðarmennirnir tilheyra ýmist Verzlunarráði Íslands og Félagi ísl. stórkaupmanna annars vegar eða Kaupmannasamtökunum hins vegar. Ef einstakir ábyrgðarmenn neyta ekki forgangsréttar síns innan sex mánaða, hafa þau samtök, sem viðkomandi ábyrgðarmaður telst til samkv. skýrsl- um sparisjóðsins, ráðstöfunarrétt á því hlutafé. Ef félagsmenn samtakanna hafa ekki tök á eða hug á að skrifa sig fyrir þessu hlutafé, skal bjóða út innanlands það, sem á vantar, sbr. lokaákvæði greinarinnar. Í samþykktum félagsins er heimilt að kveða á um forkaupsrétt og ráðstöfunarrétt á einstökum hlutabréfum, er aðiljaskipti kunna að verða að, sbr. 7. gr. frv.

Um 3. gr.

Þar sem talað er um útibú í greininni, er að sjálfsögðu bæði átt við útibú í Reykjavík og utan hennar.

Um 4. gr.

Í þessari grein er því lýst, að Verzlunarbankinn á að koma að öllu leyti í stað Verzlunarsparisjóðsins, þ. á. m. er honum ætlað að taka við einstökum sjóðum sparisjóðsins, þar með talin inneign í tryggingarsjóði sparisjóða og innstæður í Seðlabankanum. Samkvæmt greininni er nægilegt, að meiri hluti ábyrgðarmanna sparisjóðsins samþykki eignayfirfærsluna.

Um 5. gr.

Í þessari grein eru fyrirmæli um kosningu stjórnenda og varastjórnarmanna. Skal viðhafa hlutfallskosningu og gæta að öðru leyti ákvæða hlutafélagalaga um kjörið.

Um 6. gr.

Þessi grein fjallar um ráðningu bankastjóra og ráðningarkjör svo og um erindis- bréf honum til handa.

Um 7. gr.

Samþykktir félagsins og reglugerð um bankann eru samkvæmt þessari grein háð staðfestingu viðskiptamálaráðherra, sem ætlast er til að bankinn heyri yfirleitt undir stjórnarfarslega. Þar sem frv. sjálft er stuttort, verður að skipa ýmsum efnum með samþykktum og í reglugerð með svipuðum hætti og gert hefur verið varðandi Iðnaðarbanka Íslands h.f.

Um 8. gr.

Rétt þykir að hafa þetta ákvæði, þar sem það eykur nokkuð tryggingu inn- stæðueigenda.

Um 9. gr.

Samkvæmt þessu ákvæði er bankanum ætlað að annast öll venjuleg bankastörf, eftir því sem nú tíðkast eða síðar kynni að tíðkast.

Um 10. gr.

Ákvæðið er svipað að efni og hliðstæð ákvæði í öðrum bankalögum.

Um 11. gr.

Þetta ákvæði er svipað að efni og 10. gr. laga nr. 113/1951, um Iðnaðarbanka Íslands h.f.

Um 12. gr.

Gildistökuákvæði þetta stendur að sjálfsögðu í tengslum við ákvæði 2. gr., en þar er mælt fyrir um stofnun Verzlunarbanka Íslands h.f.

Rétt þykir að áskilja, að bankinn taki ekki til starfa, fyrr en ráðherra hefur staðfest reglugerð og samþykktir félagsins, og helmingur lofaðs hlutfjár hefur verið greiddur.